

4

Houd regie
in onderhoud!

8

Vernieuwings-
onderwijs loont

12

Samenwerken
voor optimaal
onderwijs

14

School of
Understanding
opent deuren

Inhoud

- 3 Column Edward Moolenburgh
- 4 'Concreet en uitvoerbaar huisvestingsadvies helpt schoolbesturen'
- 6 Column Ferd Stouten
- 7 Nieuws
- 8 Onderzoek wakkert discussie op vernieuwingscholen aan
- 10 Registratie van het ontwikkelingsperspectief in BRON is verplicht
- 12 Samenwerken voor meest optimale onderwijs
- 14 School of Understanding stelt levenshouding voorop
- 16 Column Noor Dietvorst
- 17 Nieuws
- 18 'Je kunt ieder kind internationaal onderwijs'

Colofon

De VBS is het tijdschrift van VBS, netwerkorganisatie voor diversiteit, eigenheid en samenwerking in het onderwijs. Het verschijnt vier keer per jaar en wordt gratis toegestuurd aan leden. Donateurs ontvangen, afhankelijk van hun bijdrage, eveneens het tijdschrift.

VBS aanvaardt geen verantwoordelijkheid voor de inhoud van bijdragen die door niet-VBS-medewerkers zijn geschreven.

Redactie Ietje van Andel, Koen Groeneveld, Akke Tick (hoofd- en eindredactie) en Peter Warnders

Redactie-adres

Bezuidenhoutseweg 251-253
2594 AM Den Haag

T 070-331 52 52

E-mail **redactie** redactie@vbs.nl

@VBSonderwijs

www.vbs.nl

ISSN 2451-9707

Concept vormgeving Huis Communicatie

Vormgeving Frederic Lie

Druk Dima - Media Groep b.v.

Fotografie VBS, tenzij anders vermeld

Samenwerking » 12

Diversiteit » 14

De andere kant van veranderen

VBS adviseurs kijken integraal naar ontwikkelingen in scholen. Ik vind hiervoor zelf inspiratie in het gedachtegoed Spiral Dynamics integral (SDi) van de Amerikanen Graves, Beck en Cowan. Zij stellen dat waardesystemen de drijvende krachten zijn bij de verandering van mensen, organisaties en maatschappijen. Een waardesysteem is een beeld van de wereld dat ons denken, onze houding, ons handelen en onze manier van communiceren bepaalt.

Voorwaarden voor verandering

Adviesvragen gaan in de kern vaak over succesvol ontwikkelen en veranderen. Kennis van de waardesystemen is daarbij onontbeerlijk. Dit geldt zowel voor de gewenste (*waar wil je naar toe?*) als de huidige (*waar bevind je je?*) systemen. Eveneens is het van belang of op enig moment aan de voorwaarden voor verandering wordt voldaan. Binnen de context van een organisatie kun je dan bijvoorbeeld denken aan aanwezige competenties, draagvlak, goede communicatie en veiligheid. Zo zat ik tijdens de VO2020-tour aan tafel met rectoren die ervaringen en goede voorbeelden uitwisselden. Prachtige initiatieven waarbij echter het draagvlak binnen teams meer dan eens als knelpunt voor een vlotte ontwikkeling werd benoemd. Even los van de oorzaak daarvan, was voor mij duidelijk dat aan voorwaarden voor verandering niet was voldaan.

Waardesystemen ontwikkelen zich evolutionair bij veranderende omstandigheden. De context, privé of werk, is hierbij van belang. Er kan sprake zijn van ontwikkeling vooruit of van een terugval in een 'oud' systeem. Het geheel is dynamisch. Voorts bewegen waardesystemen zich als een spiraal: van individu naar collectief en terug. Systemen zijn complexer naarmate de omstan-

digheden complexer worden. De overstap van een waardesysteem dat niet meer voldoet naar een volgend systeem gaat vaak gepaard met een periode van onrust en onzekerheid.

Passend onderwijs vraagt nieuw waardesysteem

De omslag in denken die passend onderwijs heeft gevraagd van onder andere het speciaal onderwijs is een voorbeeld van een maatschappelijke ontwikkeling die een andere manier van denken vraagt. Het oude systeem voldoet niet meer. Of je hier als school een antwoord op hebt, is dan de vraag. Het is mooi om te zien dat in de VBS-achterban scholen op passende en proactieve wijze inderdaad antwoord hebben gegeven op die gewijzigde context. De blik is verder naar buiten gericht en er wordt nog meer specialistisch maatwerk geboden aan het regulier onderwijs. Ook wordt er beter gecommuniceerd over wat mogelijk is. In een andere situatie werd samenwerking gevonden met collega-scholen om expertise te ontwikkelen en breed beschikbaar te stellen. Samenwerking was een antwoord op de gewijzigde omstandigheden.

Veranderprocessen zijn soms lastig. Ze mislukken vaak omdat er te weinig rekening wordt gehouden met de context van mensen en organisaties. De focus is teveel op de inhoudelijke veranderingen. Naast een goede analyse van de beginsituatie is, zoals hierboven genoemd, goede communicatie een randvoorwaarde om mislukkingen te voorkomen. Samenvattend pleit ik voor een integrale benadering van veranderen. Het denken in waardesystemen helpt hierbij. ■

Tekst
Edward Moolenburgh,
directeur VBS

Fotografie
Richard Lotte

www.vbs.nl

emoolenburgh@vbs.nl

Daniel van Noordennen,
Stichting Het Beheercollectief Scholen

‘Concreet en uitvoerbaar huisvestingsadvies helpt schoolbesturen’

Tekst
Huis Communicatie

Cartoon
Saltooo

www.beheerscholen.nl

@BeheerScholen

‘Welke risico’s lopen wij, nu de verantwoordelijkheid voor onderhoud en beheer van onze gebouwen bij ons ligt?’ Nog geen half jaar geleden kreeg Daniel van Noordennen deze vraag van een schoolbestuur met één schoolgebouw. Na een zoektocht leidde dit tot de oprichting van Stichting Het Beheercollectief Scholen. Het ondersteunt vooral kleine schoolbesturen bij hun verantwoordelijkheid voor het onderhoud van hun gebouwen.

‘De verantwoordelijkheid voor beheer en onderhoud van schoolgebouwen is per 1 januari 2015 overgeheveld van gemeenten naar schoolbesturen. Vooral kleine schoolbesturen hebben zich onvoldoende kunnen voorbereiden op de consequenties daarvan’, constateert Van Noordennen. Als kenner van maatschappelijk vastgoed kwam hij dit voorjaar in contact met een schoolbestuur dat advies wilde over zijn gebouw. Van Noordennen ging op zoek. ‘Tijdens mijn zoektocht kwam ik vooral beheerders en aannemers tegen. Wij beheren je vastgoed voor een bepaalde tijd tegen een vooraf bepaald budget, was de afspraak die zij wilden maken. Als ik bestuurder van een klein schoolbestuur was, zou ik dat niet willen. Je hebt dan weinig zicht op waar het geld aan wordt besteed en meedenken over hoe je je budget inzet is lang

niet altijd niet mogelijk. De weinige flexibiliteit die je hebt, ben je kwijt.’

Regie blijft bij het schoolbestuur

Bij de bestaande partijen vond Van Noordennen dan ook geen oplossing voor de adviesvraag van het schoolbestuur. Wel constateerde hij dat er méér schoolbesturen waren die worstelden met dezelfde vraag. Samen met compagnons Ben van der Stee en Patrick Klein richtte hij daarom de Stichting Het Beheercollectief Scholen op. Hun missie is schoolbesturen te ondersteunen met tactisch advies én alle praktische en administratieve zaken die komen kijken bij beheer en onderhoud van schoolgebouwen.

‘Veel partijen nemen het volledige beheer en onderhoud uit handen,

maar dat doen wij niet’, aldus Van Noordennen. ‘Natuurlijk zorgen wij dat het onderhoud uitgevoerd wordt, maar het budget blijft bij de schoolbesturen zelf. Jaarlijks of tweejaarlijks gaan we met hen in gesprek en laten verschillende onderhoudsscenario’s zien. Op grond van het gekozen scenario passen we de meerjarenonderhoudsplaning aan en worden gevolgd voor de toekomst direct zichtbaar. We zien de meerjarenonderhoudsplaning niet als een uitvoeringsplan dat je iedere vier jaar actualiseert. Voor ons is het een flexibel instrument, dat steeds aangepast kan worden aan de strategie die een schoolbestuur kiest.’

‘De Stichting Het Beheercollectief Scholen heeft een groot bestand aan leveranciers’, vervolgt Van Noordennen. ‘Daardoor kunnen we voordelig inkopen. Het is niet verplicht voor een leverancier uit ons bestand te kiezen. Heeft het schoolbestuur voorkeur voor een bepaalde partij, dan nemen we die gewoon mee in het offertetraject. Eigenlijk functioneren we als een medewerker die alle informatie verzamelt en gedegen advies geeft. Het bestuur maakt vervolgens eigen keuzes.’

Samenwerking met VBS

Dit najaar hebben de Stichting Het Beheercollectief Scholen en VBS besloten te gaan samenwerken. Leden die zich via VBS aansluiten bij de stichting kunnen met korting instappen. 'Voordat we echt een klantrelatie aangaan met een schoolbestuur doorlopen we een tactisch adviestraject. Dat houdt in dat we eerst in kaart brengen welke risico's de huisvesting met zich brengt. Welke afspraken zijn er met de gemeente, wat is de staat van de gebouwen en wat is het effect van bepaalde investeringen op de lange termijn? Het traject bevat een analyse, een technische quickscan en advies. VBS-leden krijgen dit traject voor de helft van de prijs. Na het tactisch adviestraject maakt het schoolbestuur de keuze: ga ik met

deze partij in zee of niet. Gaat het bestuur met ons verder, dan is het adviestraject voor VBS-leden gratis.'

Van Noordennen ziet grote meerwaarde in de samenwerking met VBS. 'VBS-leden kunnen nu al met hun huisvestingsvragen rechtstreeks terecht bij VBS: bij de Helpdesk en voor ingewikkeldere vragen bij adviseurs. Zijn de vragen dan nog te specialistisch dan leiden ze vanaf nu de vragen door naar het adviesnetwerk van de stichting. Wij zijn zeg maar derdelijnsondersteuning. VBS-adviseurs plaatsen de huisvesting van scholen ook in een breder kader van het gehele schoolbeleid. Dat is een meerwaarde. Door samenwerking kunnen we tevens problemen bij meerdere scholen sneller signaleren en ons advieswerk aanscherpen.'

Van Noordennen wil de advisering op het gebied van onderwijshuisvesting verbeteren. 'Wij bouwen aan een netwerk van ervaren adviseurs die net als wij gemotiveerd zijn om advies toegankelijker en beter toepasbaar te maken. Schoolbesturen moeten niet voor anderhalf jaar een adviesbureau in hoeven huren. Zij zijn geholpen met concreet en uitvoerbaar advies, voor een reële prijs. VBS is daarin een goede partner.' ■

Vragen?

Wilt u weten wat Stichting Het Beheercollectief Scholen voor uw schoolbestuur kan betekenen? Kijk op onze website: www.vbs.nl/ledenvoordeel/collectieve-inkopen. Heeft u een concrete vraag, bel de VBS Helpdesk, 070-331 52 15.

Verschil is er, verschil moet er zijn

Tekst
Ferd Stouten,
Bestuurder Montessori
Scholengemeenschap
Amsterdam

Fotografie
Shutterstock

www.msa.nl

f.stouten@msa.nl

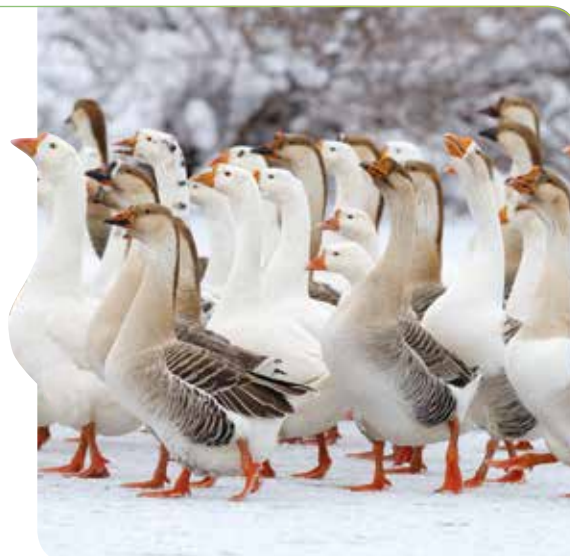
In Amsterdam wonen bijna alle nationaliteiten. Iedereen is een minderheid en diversiteit de norm. Niet alleen in etnisch opzicht, maar ook sekse, opleidingsniveau van ouders en leerstijlen van leerlingen maken onderdeel uit van die diversiteit. Diversiteit of heterogeniteit tussen leerlingen is breed en werkt door op alle niveaus in het onderwijs. En wat zie ik als ik kijk naar dat onderwijs?

Een enorme drang naar homogeniteit. Er lijkt vol ingezet te worden op het minutieus verdelen van leerlingen naar cognitieve niveaus op twaalfjarige leeftijd. Leerlingen lijken soms wel ganzen die, volgestopt met voedsel, de foie gras van de toekomst zijn! Het voedsel voor het onderwijs is gelijke kennis op gelijke wijze toegediend in de illusie dat daar dan slimme, intelligente kinderen van komen. Diversiteit gereduceerd tot hapklare brokken.

Utopie van de werkelijkheid

In het onderwijs zijn we uren kwijt met het creëren van schijnzekerheid. We produceren data die een werkelijkheid symboliseren die de werkelijkheid niet is. Ik geef slechts één voorbeeld. Om ervoor te zorgen dat meer jongeren met een beroepsdiploma op de arbeidsmarkt komen, is de drempelloze instroom ontwikkeld. Deze route die het Montessori College Oost met het ROC van Amsterdam aanbiedt leidt tot een startkwalificatie. Doorgaande leerlijnen zijn daarbij het uitgangspunt. Het is een succesvolle route voor leerlingen die om een conglomeraat aan redenen niet het vaste parcours kunnen of willen lopen. Handelen naar diversiteit dus. Het sluit ook prachtig aan bij de visie waar het Montessori-onderwijs voor staat. Uit een kind halen wat er in zit en faciliteren van verschillen tussen leerlingen. En wat blijkt?

Uit de data die verzameld worden staan deze leerlingen gecategoriseerd als 'zonder diploma

het middelbaar onderwijs' verlaten. Deze leerroute scoort dus slecht als het gaat om doorstroomrendement en schooluitval. In de praktijk stromen deze jongeren wel door naar het roc, maar zonder vmbo-diploma op zak. Die categorie kent het systeem niet. Meten is weten ja, maar dit meet niets en dient tot niets. Hooguit draagt het bij aan het demotiveren van docenten die zich inspinnen om jongeren een gepersonaliseerd traject aan te bieden en hen te helpen worden wie ze zijn. Ik pleit dan ook voor meetinstrumenten die de diversiteit in het aanbod reflecteren.

Lef

Ik geloof sterk in doorgaande leerlijnen en in binnen en buiten leren. Er is verbinding nodig tussen school en maatschappij, want daar leven de leerlingen gisteren, vandaag en morgen! De drempelloze instroom is daar een mooi voorbeeld van. Ik zie dat op een heel andere manier terug in het project 'ICT in de wolken'.

Het is een plek voor jong ICT-talent in de Metropool Regio Amsterdam. Het is een leerroute buiten het reguliere om met veel extra's om de passie en talenten van leerlingen te ontwikkelen. Het telt wel in reguliere programma's mee. En dat is waar onderwijs voor bedoeld is. Het moet spannend zijn voor iedere leerling en aansluiten bij talenten. Het begint met het erkennen van diversiteit. Nu moet je nog lef hebben om dat te realiseren, straks is het hopelijk echt de norm. ■

Sovo en VBS sturen manifest naar Onderwijs2032

Meer dan achthonderd vernieuwingsscholen in Nederland staan voor kwalitatief onderwijs dat is gebaseerd op een breed onderwijsperspectief met als doel ontwikkeling van kinderen tot verantwoordelijke, zelfstandige volwassenen. Hun brede benadering over persoonsvorming van kinderen - naast leren wat moet - is een belangrijk aspect van eigentijds onderwijs. Netwerk Sovo en VBS stuurden een manifest Vernieuwingsonderwijs naar Onderwijs2032.

Het vernieuwingsonderwijs hecht grote waarde aan sociale intelligentie, creativiteit, persoonlijkheidsvorming en een solide cognitieve basis. Daarmee bereidt deze vorm van onderwijs kinderen voor op de maatschappij van hun toekomst en dus ook op 2032. Leerlingen moeten worden geprikkeld om hun talenten te onderzoeken en te ontwikkelen. Het stimuleren van creativiteit en nieuwsgierigheid naar wat zij nog niet weten, speelt daarin een belangrijke rol. Een ontdekkingsreis naar een plaats in het leven.

Het vernieuwingsonderwijs werkt vanuit een specifieke pedagogische en didactische benadering. De leerstof spreekt de leerling aan op hoofd, hart en handen. Het vernieuwingsonderwijs staat voor een brede ontwikkeling van leerlingen, leren door te ervaren en het leerproces centraal stellen. In hun onderwijs realiseren zij dit door leerlingen mogelijkheden te bieden tot het nemen van initiatieven, samen met anderen te leren en te leren leven, reflectie op het leerproces en opbrengsten, en het ontwikkelen van individuele talenten.

De ontwikkeling die het kind doormaakt op wilsmatig, emotioneel en op cognitief gebied is leidraad bij de leerplankeuzes naar vorm, inhoud en werkwijzen. Er wordt intensief samengewerkt met ouders, leerkrachten, schoolleiders, onderwijsonderzoekers en bestuurders om de onderwijskwaliteit te borgen en te vertalen naar eigentijdse ontwikkelingen en de samenleving in 2032. U kunt het manifest bij VBS opvragen.

 communicatie@vbs.nl

Op weg naar een IKC

Samenwerking tussen onderwijs, kinderopvang en/of welzijnsorganisaties komt steeds vaker voor. Hoe geef je zo'n complexe samenwerking vorm? Wat is een Integraal Kindcentrum? Hoe zit het met middelen, afspraken en medezeggenschap? Op 14 oktober in Utrecht deelt VBS-directeur Edward Moolenburgh kennis. Hij plaatst het IKC in het hele veld van samenwerking in het onderwijs. Ook heeft hij praktische handvatten en een stappenplan voor wie wil starten en wie al bezig is. Er is ruimte voor interactie, eigen vragen en dialoog. De bijeenkomst is bedoeld voor toezichthouders, bestuurders, directeuren en leidinggevenden.

 www.vbs.nl/agenda

Heeft u een vacature in uw school, stichting of bestuur? Stuur de tekst naar communicatie@vbs.nl en wij plaatsen de informatie gratis op onze website en verspreiden de vacature ook via de sociale media.

Financiële dienstverlening

OCW stelt hoge eisen aan het financieel beheer van scholen. Voor een goed financieel management, het inzichtelijk maken van financiële informatie en het tijdig signaleren van overschrijding van de begroting is een controller onontbeerlijk. Zo krijgt de school grip op de financiën en ruimte om zich volledig te richten op sturing van de school. VBS ondersteunt het onderwijs onder andere bij: opstellen en bijwerken meerjarenbegroting, financiële kwartaaloverzichten en advies over formatie en/of begroting.

 VBS Helpdesk, 070-331 52 15
of Marcus Driessen, 06-20 44 82 18.

Onderzoek wakkert discussie op vernieuwingsscholen aan

Tekst
Luutje Niemantsverdriet

Fotografie
Marleen Hoftijzer

[www.vbs.nl/themas/
leven-lang-leren/
vernieuwingsonderwijs](http://www.vbs.nl/themas/leven-lang-leren/vernieuwingsonderwijs)

p.h.m.sins@saxion.nl

‘Onderwijseffectiviteit is meer dan alleen een paar eenvoudige meetbare cognitieve resultaten’, zegt Patrick Sins, Lector Vernieuwingsonderwijs aan de Hogeschool Saxion. ‘Vernieuwingsonderwijs zegt zich te richten op brede vorming, socialisatie en persoonswording. Ook dat is onderwijs-effectiviteit en dat wil ik tastbaarder maken.’ Sins wordt enthousiast van discussies die onderzoek op scholen losmaken.

‘Recente onderzoeken in het voortgezet onderwijs laten zien dat montessori- en daltonscholen op cognitief gebied niet slechter scoren dan het reguliere onderwijs’, aldus Sins. ‘Scholen zitten met vragen: ‘Is dat ons doel? Zijn we bezig met iets extra’s dat niet wordt meegenomen in het onderzoek? Willen we wel of niet hogere opbrengsten? Hoe kan het dat montessorischolen in Amerika het veel beter lijken te doen?’ Daar word ik enthousiast van. Ik zie het belang van het lectoraat vooral in de discussies die op scholen worden losgemaakt. Als we samen met leraren kunnen nadenken over wat we hebben gevonden, als het gevolg van de studie is dat er op school een vervolgonderzoek of een discussie plaatsvindt, als er een kritische houding bij leraren, leerlingen en directie wordt bewerkstelligd, dan heb ik al een groot doel bereikt. Onderwijsvernieuwing staat of valt met betrokkenheid en deelname van scholen.’

Toegepast onderzoek

Het onderzoek loopt langs vier lijnen: onderwijseffectiviteit, professionele ontwikkeling van leraren, brede vorming en stimuleren van zelfgestuurd leren. Sins: ‘We gaan bijvoorbeeld

uitzoeken wat brede vorming precies is en hoe je dat kunt meten. Als ik het voorzichtig zou definiëren dan is het leerlingen leren een kritische houding aan te nemen tegenover de kennis die ze wordt aangereikt, hun eigen motivatie en leerproces. We willen weten hoe onderwijsprofessionals invulling willen geven aan brede vorming. Daarnaast willen we samen met scholen en bedrijven een aanpak ontwikkelen om leerlingen te leren groepsgewijs problemen op te lossen.’

Om te zien wat belangrijk is voor de professionele ontwikkeling van leraren worden ze gevolgd in hun dagelijkse activiteiten. ‘Daarnaast onderzoeken we de nieuwe visitatieprocedure bij daltonscholen. Visiteurs en scholen die gevisiteerd zijn, zijn daarover behoorlijk positief. Wij willen weten waarom en zetten ze daarom bij elkaar in focusgroepen om uit de gesprekken nog rijkere gegevens te krijgen zodat andere vernieuwingsscholen daar ook uiteindelijk iets aan zullen hebben.’

‘Een andere onderzoekslijn is zelfsturend leren’, vertelt Sins. ‘Dat heeft een groot effect op leerresultaten, metacognitieve resultaten en op motivatie. Leraren vinden het belangrijk, maar

besteden er nauwelijks tijd aan. Dat is gek. Veertien scholen hebben een consortium gevormd om gezamenlijk een programma te maken, waarmee leraren op hun eigen school collega's op dit gebied gaan professionaliseren. De scholen zijn zo gemotiveerd dat ze daar zelf uren voor vrij maken. Kijk, daar word ik blij van.'

Vernieuwingsonderwijs loont op lange termijn

Om te meten in hoeverre cognitieve en niet-cognitieve opbrengsten van vernieuwingscholen en reguliere scholen verschillen, wordt gebruik gemaakt van de data van een longitudinaal cohort-onderzoek, het COOL⁵¹⁸. Die worden sinds het schooljaar 2007/2008 onder ruim 38.000 leerlingen bij 550 basisscholen en 20.000 leerlingen bij 300 vo-scholen iedere drie jaar verzameld.

'Vernieuwingscholen bieden iets extra's, wat het dan ook is', zegt Sins. 'Meer vrijheid of aandacht voor samenwerken, hart voor de kinderen en/of zelfstandigheid. Er heerst een andere sfeer. Je hoort dat van leraren, die overstappen vanuit het regulier onderwijs. Leerlingen in het vo zeggen dat een beroep wordt gedaan op andere vaardig-

heden. Het is interessant om hen te vragen of er, naar hun ervaring, op de basisschool aandacht was voor kenmerken zoals autonomie, zelfstandigheid en samenwerkend leren. Studenten in het hoger onderwijs die van een daltonschool komen, zeggen dat hun sociale competenties en probleemoplossend vermogen beter zijn dan die van studenten uit het reguliere onderwijs. Brede vorming wordt pas zichtbaar op lange termijn. Mijn hypothese is dat vernieuwingsonderwijs mensen aflevert die op de langere termijn, in het vervolgonderwijs en in hun beroep, kritisch staan ten opzichte van kennis.' ■

Interesse?

Samenwerking in het Lectoraat Vernieuwingsonderwijs bestaat uit de vernieuwingscholen die zijn aangesloten bij de Nederlandse Daltonvereniging (NDV), Nederlandse Jenaplan Vereniging (NJPV), de Freinet beweging en VBS. Zo bedient het lectoraat meer dan driekwart van alle traditionele vernieuwingscholen. Wilt u als school concreet meedoen of heeft u een vraag? Het lectoraat bouwt de komende jaren voort op de bestaande lijnen, maar vooral ook op het praktijkrelevant wetenschappelijk onderzoek. Mail naar: p.h.m.sins@saxion.nl.

Registratie van het ontwikkelingsperspectief in BRON is verplicht

Bij de implementatie en het naleven van de nieuwe wet ‘Registratie van leerlingen met een ontwikkelingsperspectief in het Basisregister Onderwijs’ (BRON) kan er behoefte ontstaan aan juridisch advies. Tijdens het opstellen van de procedures of de afhandeling van een klacht of geschil kan de tussenkomst van een juridisch adviseur problemen voorkomen.

scholen in het speciaal onderwijs. De overige scholen kunnen advies inwinnen binnen hun samenwerkingsverband. Het ontwikkelingsperspectief wordt elk jaar geëvalueerd met de ouders en indien nodig bijgesteld.

Inhoud

In een ontwikkelingsperspectief melden de scholen per leerling de te verwachten uitstroombestemming en een onderbouwing daarvan. In deze onderbouwing staan minimaal de factoren vermeld die het onderwijsproces belemmeren én bevorderen. In het ontwikkelingsperspectief van een leerling van het regulier basis- en voortgezet onderwijs, speciaal basisonderwijs en praktijkonderwijs wordt ook vermeld waarin het programma

Tekst
Nienke Daniels,
senior juridisch adviseur

Helpdesk VBS
070-331 52 15

helpdesk@vbs.nl

Sinds 1 augustus 2014 is de wetwijziging Passend Onderwijs ingegaan. Deze wet heeft onder andere als doel dat kinderen zoveel mogelijk het regulier onderwijs volgen. Het speciaal onderwijs blijft daarnaast bestaan voor kinderen die daar echt het best functioneren. Ook zijn de scholen het sinds deze datum verplicht om een goedgekeurd ontwikkelingsperspectief (OPP) op te stellen voor leerlingen in:

- het (voortgezet) speciaal onderwijs
- het praktijkonderwijs.
- het speciaal basisonderwijs
- het regulier basis- en voortgezet onderwijs, mits er behoefte is aan extra ondersteuning (anders dan basisondersteuning bij bijvoorbeeld dyslexie of kortdurende remedial teaching)

Bevoeg gezag stelt vast

Het bevoegd gezag van de school stelt het ontwikkelingsperspectief vast, nadat hierover op overeenstemming gericht overleg is gevoerd met de ouders. De Commissie voor Begeleiding (cluster 3 en 4) en de Commissie voor Onderzoek (cluster 1 en 2) adviseren hierbij het bestuur van

Juridische expertise van VBS

De gespecialiseerde juristen van VBS bieden ondersteuning bij alle juridische vragen binnen het onderwijs. Ook bij de nieuwe wetgeving ‘Passend Onderwijs’ en ‘Registratie van leerlingen met een ontwikkelingsperspectief in het Basisregister Onderwijs’ kunnen onze juristen u vakkundig ondersteunen bij bijvoorbeeld:

- het actualiseren van uw klachtenregeling
- het opstellen en naleven van juridisch onderlegde procedures
- een geschil over verwijdering of niet toelaten van een leerling
- een geschil over de vaststelling, inhoud of uitvoer van een ontwikkelingsperspectief
- een rechtszaak over de uitvoer van ondersteuning en eventuele daardoor ontstane schade

van de leerling afwijkt van het reguliere onderwijsprogramma en er is een vermelding van de te bieden begeleiding en ondersteuning. De VO-raad ondersteunt scholen en samenwerkingsverbanden bij de invoering van dit nieuwe stelsel via het Steunpunt Passend Onderwijs VO.

Registratie in BRON

Passend onderwijs impliceert een hoogwaardige monitoring en mede daarom trad per 1 augustus 2015 de wet 'Registratie van leerlingen met een ontwikkelingsperspectief in het Basisregister Onderwijs' in werking. Dit betekent dat scholen vanaf die datum de registratie van ontwikkelingsperspectief uitwisselen met het Basisregister Onderwijs (BRON). De wet maakt het mogelijk dat in deze registratie bijzondere persoonsgegevens van de leerling worden vermeld zoals de begin- en einddatum van het ontwikkelingsperspectief en de gezondheidsstatus. In verband met de Wet bescherming persoonsgegevens wordt er echter verder geen inhoudelijke melding gemaakt van het type benodigde ondersteuning en de verwachte uitstroombestemming. Het is mogelijk dat een leerling gedurende meerdere periodes in het schoolleven een ontwikkelingsperspectief heeft en dus meerdere malen, maar nooit gelijktijdig, vermeld staat in het BRON. De onderwijsinspectie ziet er op toe dat de scholen de juiste procedures volgen in het kader van de informatievoorziening en de Wet bescherming persoonsgegevens.

Geschillen bij de vaststelling

Het op overeenstemming gericht overleg met ouders speelt een grote rol bij de vaststelling van het ontwikkelingsperspectief. Indien er geen overeenstemming wordt bereikt, kan er een geschil ontstaan tussen ouders en bevoegd gezag. In dat geval kunnen ouders diverse stappen nemen.

- **Klachtenregeling van de school** Ouders kunnen gebruik maken van deze klachtenregeling indien zij het niet eens zijn met de gang van zaken bij de vaststelling, de inhoud of de uitvoer van de ondersteuning van het ontwikkelingsperspectief.
- **Geschillencommissie Passend Onderwijs (GPO)** Ouders kunnen een geschil aanhangig maken bij de Geschillencommissie Passend Onderwijs als zij het niet eens zijn met de vaststelling of bijstelling van het ontwikke-

Formele wettekst

De formele titel is 'Wijziging van de Wet op het primair onderwijs, de Wet op de expertisecentra, de Wet op het voortgezet onderwijs en de Wet op het onderwijstoezicht in verband met het registreren van leerlingen met een ontwikkelingsperspectief in het basisregister onderwijs.' De wijziging is belangrijk voor toezicht op de kwaliteit van passend onderwijs. Zo wordt duidelijk hoeveel leerlingen extra ondersteuning nodig hebben en kan de onderwijsinspectie toezien of scholen en instellingen de ondersteuning bieden die nodig is. De registratie biedt inzicht in de werking en effecten van passend onderwijs en in de inzet van de financiële middelen voor extra ondersteuning.

lingsperspectief. Ook kan deze commissie worden benaderd bij geschillen over verwijdering van een leerling (zowel leerlingen met als zonder ontwikkelingsperspectief) en het niet toelaten van een leerling met een extra ondersteuningsbehoefte. Alle scholen in het primair en voortgezet onderwijs zijn op grond van de wet aangesloten bij deze commissie. De GPO doet uitspraak binnen 10 weken na indienen van het verzoek.

- **Rechter** Bij een geschil kunnen ouders de hulp van een rechter inroepen. De bestuursrechter (openbaar onderwijs) en de civiele rechter (bijzonder onderwijs) kunnen beoordelen of de school ernstig tekort is geschoten bij het verlenen van de noodzakelijke ondersteuning waardoor schade is ontstaan. Ze kunnen ook beoordelen of de school nalatig is geweest in het nakomen van afspraken over een eventuele schade.

Invoer en naleven vraagt aandacht

Er komt dus veel op scholen af bij de invoer en het naleven van de nieuwe wetgeving. Belangrijk daarbij is dat interne procedures goed op orde en duidelijk zijn. Deze moeten een heldere leidraad vormen voor het werken met het ontwikkelingsperspectief en het strikt naleven van de Wet persoonsgebonden gegevens. Ook beschrijven de procedures de te nemen stappen bij een mogelijk geschil. Daarnaast dienen scholen een goed toegankelijke en makkelijk vindbare klachtenregeling te hebben, die ook duidelijk vermeld staat op de website en in de schoolgids. Bij het vaststellen en omschrijven van de procedures en klachtenregeling kan juridisch advies problemen voorkomen. ■

Samenwerken voor meest optimale onderwijs

Tekst
Jaan van Aken

Fotografie
De Witte Vogel

www.responz.net
www.wittevogel.nl

‘Samen beter, beter samen’ is het uitgangspunt bij de Stichting Responz in Den Haag, het bestuur van drie scholen voor (voortgezet) speciaal onderwijs (cluster 3). Het bestuursmodel is erop gericht om zoveel mogelijk middelen beschikbaar te stellen voor het primaire proces. Een dubbelinterview met bestuurder Johan Taal en Erik Los, directeur van Tytylcentrum De Witte Vogel.

‘Deze iPad en wifi is alles wat ik nodig heb om te kunnen werken’, wijst Taal op de tablet voor hem op tafel. De bestuurder van stichting Responz trekt langs zijn scholen, keten- en netwerkpartners en werkt daar of thuis. ‘We hebben één stafmedewerker, de bestuursassistent’, verklaart hij, gezeten aan het bureau van Los. De school binnen het centrum biedt (voortgezet) speciaal onderwijs aan (ernstig) meervoudig gehandicapte kinderen.

Stichting Responz is op 1 januari 2011 ontstaan uit een fusie tussen Stichting ZML De Keerkring te Zoetermeer en stichting Sometz met de Maurice Maeterlinckschool in Delft en De Witte Vogel. Taal vormt als bestuurder samen met de drie schooldirecteuren het bestuur- en directie-team. ‘VBS was direct betrokken bij de fusie en ontwikkelde in overleg met de fusiepartners dit

bestuursmodel met één bestuurder en een Raad van Toezicht. Daarmee uitvoering gevend aan de code goed bestuur in het primair onderwijs’, vertelt Taal. ‘Er is gekozen voor een *lean en meaningful* bestuurs- en directiemodel’, zegt Los. Taal vult aan: ‘Voor elk van onze leerlingen is het een complex vraagstuk wat het beste passende onderwijs is. We geven onze hoog opgeleide professionals de ruimte om te zoeken naar het meest optimale antwoord voor onze leerlingen.’

Inspiratie

Binnen het directieteam richt Taal zich op externe contacten en zijn de directeuren onderwijskundig leiders. Los: ‘Johan is eindverantwoordelijk voor de onderwijskwaliteit, huisvesting, de inbedding van passend onderwijs, de herkenbaarheid naar buiten toe en financiën.’ De directeuren genieten echter veel beleidsvrijheid. ‘Het bestuur zet zijn handtekening, maar dankzij de inspiratie en het vertrouwen van Johan hebben mijn team en ik samen het plan gemaakt voor onze nieuwbouw die eind 2016 gereed is. En Johan bepaalt de financiële kaders, maar ik stel met het administratiekantoor de begroting op en bepaal waar ik het geld inzet en voor welke functies.’ Taal houdt via rapportages uiteraard wel een vinger aan de pols. ‘Als de begroting in Den Haag uit de pas loopt, spreek ik Erik daar op aan, want de Raad van Toezicht bevaart mij als eindverantwoordelijke daarover.’

”

‘Geef me vooral regelvrijheid en niet te veel stafmedewerkers, zodat ik zoveel mogelijk zelf kan bepalen’

Daarnaast hebben de directeuren portefeuilles waarin ze Taal kunnen vervangen. ‘Mijn collega in Delft voor passend onderwijs en ik voor financiën bijvoorbeeld. Dan zorg je voor continuïteit en kwaliteit. Ook vat ik ontwikkelingen op het gebied van veiligheidsbeleid voor het directieteam samen in notities die ik in vergaderingen inbreng. Zo hoeft niet iedereen het wiel uit te vinden’, vertelt Los.

Toekomstbestendig

De bescheiden overhead zorgt ervoor dat veel portefeuilles uitbesteed zijn via contracten met externe partijen. ‘We hebben een projectfunctionaris personeel, een extern administratiekantoor en voor de ict werken we samen met ITS’, vertelt Taal. De keerzijde daarvan is de terugkerende afweging: kan ik dit zelf doen of moet ik iemand inhuren? ‘Ga ik zelf een pr-plan schrijven? Het kost mij veel denkwerk, terwijl iemand in het netwerk dit snel voor mij kan maken en dan verdient dit zich snel terug’, vertelt Los.

Momenteel onderzoekt een externe partij of het bestuurs- en organisatiemodel van Responz goed werkt. Los bevalt het uitstekend. ‘De korte lijnen moeten we behouden. Geef me vooral regelvrijheid en niet teveel stafmedewerkers, zodat ik zoveel mogelijk zelf kan bepalen.’ Taal denkt dat het model toekomstbestendig is. ‘Ik denk wel dat het de komende drie, vier jaar nog aan kracht

kan winnen. We willen bijvoorbeeld de verantwoordingslijn en *governance* optimaliseren’, blikt hij vooruit.

De Raad van Toezicht bestond vanaf het ontstaan uit voordrachtzetels van de *founding fathers* van Responz: Sophia Revalidatie, Middin en Stichting ZML De Keerkring. ‘Nadat er toezichthouders vertrokken, ontstond er binnen de RvT discussie over *governance*. Is dit het toezichtmodel dat we willen? De uitkomst is nu dat we vrij zoeken naar de invulling van twee vacatures voor toezichthouders, die passen bij de specifieke missie en visie van de stichting. Er zijn al 25 reacties.’ ■

Ieder talent telt

Passend onderwijs vraagt veel van het bestuur- en directieteam. Responz is vertegenwoordigd in twaalf samenwerkingsverbanden. ‘Dat vergt heel veel van onze agenda’, merkt Taal. ‘We hebben leerlingen die een gespecialiseerde ondersteuningsvraag hebben en die recht hebben op het best mogelijke onderwijs en ondersteuning. Het is aan ons om dat geluid binnen de samenwerkingsverbanden te laten klinken. Het doel is dat onze leerlingen op eigentijds passend onderwijs kunnen rekenen en dat zij na school een zo zelfstandig mogelijke plaats in de maatschappij innemen. Onze missie is dat onze leerlingen een volwaardige plek in de samenleving vinden. Wij zijn van mening dat daarbij ieder talent telt.’

School of Understanding stelt levenshouding voorop

Tekst
Jaan van Aken

Fotografie
School of Understanding

www.schoolofunderstanding.nl

Nieuwkomer School of Understanding in Amstelveen maakt dit schooljaar een voortvarende start met zo'n 100 leerlingen. Persoonlijkheidsontwikkeling staat centraal in het curriculum. In het reguliere onderwijs mist het pedagogisch aspect, vinden oprichters Klaas Degen en Joke Hagedoorn. 'Lesgeven gaat vooral over kinderen toetsen, diagnosticeren en het uitvoeren van protocollen.' VBS begeleidde de oprichting van de school.

Het ruikt naar verse verf en pas gezaagd hout in de net begonnen School of Understanding in Amstelveen. Zou een van kinderen in de gang het vijfjarige meisje zijn dat alle Harry Potter boeken al uit heeft? De school is opgericht voor kinderen als zij. 'We denken dat het reguliere onderwijs niet altijd kan bieden wat kinderen in deze tijd nodig hebben. Op een reguliere school is het lastig voor zo'n meisje omdat zij op haar leeftijd eigenlijk nog geen letters mag lezen', vertelt Klaas Degen, voorzitter van het bestuur en het eerste jaar directeur van de School of Understanding.

De school wil beter bij de behoeften van kinderen aansluiten. Daarom zitten de leerlingen, verdeeld over verschillende leeftijden en niveaus, in drie wisselende groepen: de leer-, ontwikkel- en onderzoeksgroep. In de leergroep voor rekenen, taal, spelling en begrijpend lezen krijgen kinderen, met behulp van Chromebooks, een gepersonaliseerd en gedigitaliseerd leeraanbod. De onderzoeksgroep draait om het International Primary Curriculum (IPC) voor de zaak- en creatieve vakken. Het onderwijs is tweetalig met een kwart van de lessen in het Engels. 'De leer- en opvangfunctie gaan naadloos in elkaar over',

vertelt Joke Hagedoorn, bestuurslid huisvesting en opvang. De school is open van 7.00 tot 19.00 uur en de schooltijden en vakanties zijn flexibel.

De dag begint en eindigt in de ontwikkelgroep, die is gericht op persoonlijkheidsontwikkeling en levenshouding. ‘Dat vormt het centrale deel van het curriculum’, zegt Degen. ‘In het leven komen we allemaal problemen tegen waarvoor je een oplossing moet bedenken. We stimuleren bijvoorbeeld het doorzettingsvermogen door kinderen te helpen die tegen hun grenzen aanlopen: kijk eens hoe je dat kunt oplossen en hoe ervaar je dat? Zo help je kinderen om te groeien.’ Ook de schoolnaam houdt hiermee verband. ‘We vinden het belangrijk dat kinderen begrip krijgen voor zichzelf en voor elkaar. Daar zit het woord zelfbewustzijn achter. Om keuzes te kunnen maken in het leven, moet je jezelf goed kennen en kunnen samenwerken met anderen.’

Nieuw concept

De afgelopen jaren zijn er veel nieuwe onderwijsconcepten gelanceerd. Wat voegt de School of Understanding toe? Degen: ‘We constateren dat de aandacht voor pedagogiek uit de klas is verdwenen. Lesgeven gaat vooral over kinderen toetsen, diagnosticeren en het uitvoeren van protocollen. Maar als kinderen geen relatie met hun leerkracht ervaren, dan leren ze niet goed.’

De School of Understanding selecteerde leerkrachten daarom naast didactische kwaliteiten juist op pedagogische sensitiviteit en trainden hen in het concept. ‘Een leerkracht kijkt hoe functioneert een kind in de groep, waar ligt zijn behoefte en hoe komt dit kind tot leren. We hebben bijvoorbeeld een jongen van net 8 jaar die rekent op niveau eind groep 8. Dan bekijken we wat zijn de leerdoelen en wat is er nodig om dat te realiseren? Die jongen werkt op eigen tempo en niveau’, vertelt Degen.

‘School of Understanding constateert dat aandacht voor pedagogiek uit de klas is verdwenen. Pedagogische sensitiviteit is een selectie criterium’

Begeleiding VBS

Tussen ideevorming en eerste schooldag zat twee jaar, vertelt Hagedoorn. ‘Eigenlijk zouden we pas in 2016 starten.’ Degen vult aan: ‘We hadden geluk dat de gemeente Amstelveen zo snel met huisvesting kwam, daar zijn we heel blij mee.’ VBS hielp de school op algemeen bijzondere grondslag met een onderbouwd voorstel voor de gemeente. Dat gebeurt gemiddeld drie á vier keer per jaar. ‘We bekijken eerst of we het initiatief ondersteunen. Hebben de aanvragers voldoende kennis en ervaring en voldoet het voorstel aan de wet- en regelgeving, dan zorg ik voor de onderbouwing’, legt senior adviseur Ben Mom uit. Hij deed onderzoek en stelde een demografische vooruitberekening op waaruit bleek dat de te stichten school binnen vijf jaar aan de stichtingsnorm voldoet en ook de daaropvolgende 15 jaar. De School of Understanding is gestart met zo’n 100 leerlingen en laat geleidelijk meer leerlingen instromen. Volgend schooljaar zullen twee Schools of Understanding in Amsterdam openen. ■

Meer ruimte voor nieuwe scholen

Staatssecretaris van Onderwijs Sander Dekker wil het makkelijker maken om een nieuwe school te starten, schreef hij in juli 2015 in een Kamerbrief. Nu wordt vooral gekeken naar geloofsovertuiging en leerlingaantallen. Een school oprichten op basis van een pedagogisch concept kan nu niet of nauwelijks. Er moet meer ruimte komen voor nieuwe initiatieven, schrijft Dekker. VBS is van mening dat het stichten en in standhouden van scholen inderdaad anders moet en kan zich dan ook vinden in de denkrichting van het kabinet.

Komkommertijd? Niet voor de VBS-jurist

Tekst
Noor Dietvorst,
advocaat in dienst
van VBS

Fotografie
Shutterstock

ndietvorst@vbs.nl

www.vbs.nl

Komkommertijd zeker, hoorde ik tijdens de zomermaanden geregeld. Mijn dossiers waren het daar niet mee eens. Midden in de zomer, als alle scholen zijn gesloten en de juridische zaken ogenschijnlijk wel even kunnen rusten, is het onderwijsrecht in onze dagelijkse adviespraktijk juist enorm in beweging.

Net terug van een ontspannen vakantie wachtte nieuwe wetgeving op mij. Wetsartikelen die er om vragen uitgeplozen te worden voor onze onderwijsachterban. Leden mogen er uiteraard op vertrouwen dat wij, als onderwijsrechtjuristen, door de bomen het bos nog wél zien. Niet halverwege het schooljaar, maar gelijk bij aanvang.

WWZ vraagt aandacht

De invoering van de Wet werk en zekerheid per 1 juli 2015 zorgde al meteen voor een juridische aardverschuiving. Mijn cliënt, die kampt met een medewerker die al meer dan twee jaar ziek is, maar volgens UWV niet in aanmerking kan komen voor een WIA-uitkering, is sinds 1 juli 2015 verplicht om bij UWV een ontslagvergunning aan te vragen. De commissie van beroep is voor ontslagzaken namelijk niet meer ontvankelijk. Deze procedure is nieuw voor het onderwijs en het is nog maar de vraag of UWV begrijpt waar de betreffende basisschool nu tegenaan loopt als het gaat om het zwaarwegende bedrijfsbelang waar zij mee wordt geconfronteerd in haar kleinschalige organisatie als eenpitter.

Gelukkig loopt de aanvraag voorspoedig en erkent UWV dat dit bedrijfsbelang er ook daadwerkelijk is. Nu is het afwachten of de betreffende medewerker zich verzet tegen deze beslissing en beroep aantekent bij de kantonrechter. Ook dit is een nieuwe route die sinds 1 juli 2015 mogelijk is in het onderwijs. Dit brengt weer nieuwe onzekerheden met zich, want vóór 1 juli 2015 was beroep niet mogelijk. Per 1 augustus 2015 komt daar nog het nieuwe reglement bij van het Participatiefonds. Dit reglement voorziet de mogelijkheid om in dit soort gevallen een vrijstelling aan te vragen voor de instroomtoets. Hiermee wordt een dubbele toets door het Participatiefonds en het UWV voorkomen. Ik leg het mijn cliënt allemaal uit. Ook dat hij, ondanks de twijfels over de instemming daarmee van zijn werknemer, hij toch outplacement moet aanbieden en waarom.

Unicum voor het onderwijs

Ook voor het vo verandert er een hoop. Per 1 augustus 2015 is er immers geen cao meer van kracht, een unicum in het onderwijs. Het vo valt dus volledig terug op het Burgerlijk Wetboek als het gaat om het arbeidsrecht, al geeft de VO-raad wel te kennen dat nawerking van de cao van toepassing is. De strengere ketenbepaling uit de Wet werk en zekerheid wordt in ieder geval meteen al een feit. Hoe dit eruit ziet voor de onbevoegde leerkracht en welke knelpunten dit in de praktijk met zich gaat brengen, zullen we moeten afwachten. Komkommertijd in de zomer? Niets is minder waar. ■

VBS draagt bij aan adviezen Onderwijsraad

De Onderwijsraad heeft adviezen over flexibilisering van eindtoetsing in po en vo en het in bredere zin zichtbaar maken van onderwijskwaliteit in voorbereiding. VBS draagt bij aan de totstandkoming daarvan. Zij doet dit niet alleen, maar vanuit een breed draagvlak van leden, partners uit SOVO en het Lectoraat Vernieuwingsonderwijs.

VBS vindt **flexibilisering in eindtoetsing** in het primair en voortgezet onderwijs wenselijk. Een bottom-up aanpak en -werkwijze, waarbij scholen zelf bepalen op welk terrein zij ruimte willen om het onderwijs te innoveren en het ministerie zich beperkt tot algemene randvoorwaarden en voorschriften, sluit aan bij de ontwik-

keling die VBS bepleit. Scholen willen hun aanbod aan leerlingen steeds flexibeler en meer op maat kunnen doen. Dat geldt ook voor eindtoetsing en het idee van een zogenaamd maatwerkdiploma, waarbij leerlingen bijvoorbeeld op één of twee vakken in de gelegenheid worden gesteld op een ander niveau eindexamen te doen. Zo wordt maximaal aangesloten bij de talenten van leerlingen. Over het algemeen kan worden gesteld dat meer flexibilisering wenselijk is, hoewel de behoefte meer doorklinkt in het voortgezet onderwijs.

VBS vindt dat de adviestrajecten flexibilisering en onderwijskwaliteit breder zichtbaar maken verband met elkaar houden. Immers, meer flexibilisering leidt tot meer individueel onderwijs

op maat en daarom het **breder zichtbaar maken** van kwaliteit. In scholen met een vernieuwend concept of de traditioneel vernieuwingsscholen maakt brede vorming onderdeel uit van de wijze waarop naar kinderen wordt gekeken, hoe over onderwijs aan leerlingen gedacht wordt en hoe dit onderwijs vervolgens wordt ingericht. Een integrale aanpak waarbij het kind centraal staat is het uitgangspunt. De vraag om onderwijskwaliteit in brede zin zichtbaar te maken is een lang gekoesterde wens van VBS en het (traditionele) vernieuwingsonderwijs. Binnen het Lectoraat Vernieuwingsonderwijs wordt hier ook onderzoek naar gedaan.

 www.vbs.nl

Laatste nieuws over diversiteit, eigenheid en samenwerking in het onderwijs! Volg ons op Twitter @VBSonderwijs en LinkedIn

Dynamiek en inspiratie op ALV

Bij het vallen van de herfst komt ook november dichterbij. Tijd voor de jaarlijkse Algemene ledenvergadering van VBS. VBS-medewerkers zijn inspirerende workshops aan het samenstellen. Ook zal een echte VBS Late Night Show de geesten prikkelen. Vanzelfsprekend zal er die avond in het huishoudelijke gedeelte aandacht zijn voor beleid en financiën van de vereniging. Dit gedeelte is enkel voor leden toegankelijk. Voor de niet-leden is er een passend alternatief programma. Houd de website in de gaten voor meer informatie. Leden en relaties van VBS zijn welkom op 25 november 2015 vanaf 17.00 uur in het Kontakt der Kontinenten in Soesterberg. Aanmelden kan bij Jacqueline Groothuis.

 jgroothuis@vbs.nl

Kom uit uw Dialemma

‘De leerlingenaantallen van de stichting lopen terug, terwijl de bestuurder een positief beeld schetst. De vraag is hoe u als toezichthouder de discussie hierover kunt aangaan. Hoe doet u dat? Staat dit in uw statuten? Bent u tevreden over het gedrag en de houding van toezichthouder en bestuurder? Dit is één van de dilemma’s die aan de orde komen in Dialemma. Dit is een methode (ontwikkeld in samenwerking met onder andere de VO-raad) om in dialoog te gaan over governance. VBS organiseert Dialemma-avonden waarin u aan de hand van bovenstaande stelling en vele andere inzicht krijgt in de rollen en opvattingen van toezicht en bestuur. U krijgt niet alleen inzicht, maar ook concrete handvatten voor de ontwikkelagenda.

 emoolenburgh@vbs.nl 06-10 24 96 21

Maarten Knoester

‘Je gunt ieder kind internationaal onderwijs’

‘Kon iedere Nederlandse school dat maar, internationaal onderwijs aanbieden’, aldus Maarten Knoester. De bestuurder van het Rijnlands Lyceum is thuis in de wereld van internationale organisaties en het leven van expats. Zijn pijnpunt is dat de Wet passend onderwijs botst met het aanbod op internationale scholen. VBS sprak met dit bevlogen lid met een internationaal dna.

Tekst

Akke Tick,
Across Technology

Fotografie

Marleen Hoftijzer

m.knoester
@rijnlandslyceum-csb.nl

www.rijnlandslyceum.nl

‘We hebben een bijzondere klantengroep’, start Maarten Knoester op een mooie zomerdag in augustus het gesprek. De gebouwen zijn nog leeg, de leerlingen nog uitgevlogen over alle continenten maar Knoester en zijn team zijn, net zoals veel collega-bestuurders, bezig met de voorbereidingen voor een nieuw schooljaar. De Stichting Het Rijnlands Lyceum biedt onderwijs aan 6000 leerlingen waarvan 2600 leerlingen internationaal onderwijs volgen op de International School of The Hague, de Europese school Den Haag en de internationale afdeling van het Rijnlands Lyceum Oegstgeest.

Knoester: ‘We zijn daarmee de grootste speler op het gebied van internationaal basis- en voortgezet onderwijs in Nederland. Er zijn 1600 leerlingen op de internationale school, 700 op de Europese school en 300 op de internationale afdeling in Oegstgeest. De meeste leerlingen zijn expatkinderen die tijdelijk in Nederland verblijven. Een vijfde van de leerlingen zijn Nederlandse leerlingen die al jaren in het buitenland hebben gewoond en hier hun school afmaken. Slechts een klein percentage leerlingen zijn kinderen die

binnenkort naar het buitenland gaan. De gemene deler van deze leerlingen is dat hun ouders internationaal mobiel zijn.’

De sfeer in de scholen is verschillend. ‘In de internationale school zijn tientallen nationaliteiten bij elkaar en is de voertaal Engels. Hier wordt het IPC, MYP en IB aangeboden. In de Europese school voel je meer de Europese gedachte en de meertaligheid omdat leerlingen les krijgen in hun eigen taal en het Europese curriculum volgen.’ In de dagelijkse bestuurspraktijk heeft Knoester niet alleen met scholen te maken, maar ook met internationale organisaties. ‘Europese en internationale organisaties in Den Haag zijn mijn belangrijkste partners en ondernemerschap is gevraagd. Het is eigenlijk heel simpel. Gaat het goed met het kind, dan heb je tevreden ouders. Voor internationale organisaties zijn internationale scholen de belangrijkste voorwaarde om voor Den Haag te kiezen. En daarom zitten ze geregeld bij ons aan tafel om samen ervoor te zorgen dat het onderwijs voldoet aan de hoge verwachtingen van expatouders.’

Terugkeer naar eigen land

Het internationaal onderwijs wijkt qua visie, kwaliteit en cultuur af van het Nederlandse onderwijs. Dat ervaar je als je de school binnenstapt. Knoester: ‘Onderwijsprofessionals ervaren het vaak als een cultuurschok. Ze maken kennis met hoog gemotiveerde leerlingen met een volwassen attitude. Van een zesjescultuur is geen sprake. Je ziet in Nederland wel een omslag. Leg je oor te luisteren bij het internationaal onderwijs zou ik willen adviseren.’

Besturen worstelen met de Wet passend onderwijs. Ook Knoester neemt deel aan het samenwerkingsverband, toch is zijn rol anders.

‘Natuurlijk moeten we passend onderwijs aanbieden. Probleem is dat het internationaal onderwijs niet de gelaagdheid mavo-havo-vwo heeft die het Nederlandse systeem kenmerkt. Er zijn grenzen aan wat internationale scholen kunnen bieden aan passend onderwijs. Het ministerie heeft dat gelukkig ook erkend. Dat is de formele kant. In de praktijk proberen we natuurlijk iedere leerling passend onderwijs te bieden. Zo houden we een aantal leerlingen binnenboord door leerlingen halverwege het IB met een MYP op zak door te laten stromen naar het mbo. Toch, met een expatkind dat vmbo-niveau heeft, kan de internationale school geen kant op. Er zijn dan maar twee mogelijkheden: de transitie naar het Nederlandse bestel of terugkeer naar het eigen land. Dat zijn geen eenvoudige gesprekken met ouders die hun eigen ambities dan toch vaak moeten terugschreeven voor het kind.’

Synergie

Hoe zet Knoester zijn enthousiasme over de verworvenheden van de internationale school om naar alle scholen in de stichting? ‘In de praktijk is samenwerking niet zo gemakkelijk te realiseren. Natuurlijk overleggen de directeurs wekelijks en delen zij ervaringen. Doordat de internationale en Europese school letterlijk zelfstandig zijn, is kruisbestuiving niet zo eenvoudig. In Oegstgeest is dat gemakkelijker, maar daar is het percentage natuurlijk maar 20 procent van het totaal. Meer synergie om verworvenheden van het internationaal onderwijs in onze nationale scholen te krijgen, is mijn ambitie.’ En andersom? Knoester moet hier wel even over nadenken, en constateert: ‘Het internationaal onderwijs heeft niet heel erg veel te leren van het Nederlandse onderwijs. Het internationale onderwijs loopt gewoon voor. Veel van wat wij in onze sectorakkoorden PO en VO hebben afgesproken,

wordt daar al gerealiseerd. Maar waar Nederlandse scholen in voorop lopen is het spontane van onze leerlingen, hoe zij met minder middelen en vollere klassen toch kwalitatief hoogwaardig onderwijs bieden en de aandacht in het Nederlandse onderwijs voor sociaal-emotionele ontwikkeling. Daar mogen we best wel trots op zijn.’ ■

Internationale traditie

‘Internationaal onderwijs zit in de genen van de organisatie’, aldus Knoester. Het Rijnlands startte in 1986 met een havo/vwo-school in Londen. Aanleiding was de vestiging van Shell. Later kwamen daar onder andere vestigingen in het Midden-Oosten en Singapore bij. Sinds 2012 zijn deze vestigingen overgenomen door Language One. Het internationale karakter, ook zichtbaar in het tweetalig onderwijs, is gebleven.’

Blijf bij met VBS Academie

Hoe bouw ik een dossier op? Ik ben net toegetreden tot een bestuur, wat zijn de relevante thema's? Pedagogisch vakmanschap, hoe geef ik vorming, bildung en talenten een plaats in het onderwijs? Hoe zorg ik ervoor dat mijn gesprekstechnieken verbeteren? Samenwerken is nodig, maar hoe en met wie?

VBS ondersteunt het onderwijs met cursussen en bijeenkomsten. Zij worden op maat ontwikkeld voor docenten, schoolleiders, bestuurders, maar ook voor leerkrachten en ouders. De inhoud is actueel, de vorm verschillend. Denkt u aan een lezing, interactieve workshop, gastles, diner pensant of symposium.

In VBS Academie vindt u een overzicht van wat VBS u kan bieden. In onze agenda een overzicht van ons actuele aanbod. Heeft u een specifieke vraag, neemt u dan contact op met het cursussecretariaat of een van de adviseurs. Wij denken graag met u mee en zoeken een oplossing voor uw behoeften.

Ietje van Andel,
cursussecretariaat

www.vbs.nl/vbs/academie

cursussen@vbs.nl

Verbindend voor diversiteit in onderwijs